



ROVVILTNEEMNDA I REGION 6

Møre og Romsdal, Trøndelag

Deres ref.: 19/1892

Vår dato: 16.09.2019

Vår ref.: 2019/1220

Arkivnr: 434.11

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen - Rovviltneemnda i region 6 Midt-Norge sin uttalelse

Rovviltneemnda viser til høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) datert 6. juni 2019 vedrørende forslag til flere endringer i rovviltforvaltningen, samt brev datert 7. juni s.å. der departementet varsler om endringer i høringsnotatet. Høringen gjelder endringer i rovviltforvaltningen på følgende punkter:

- Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd
- Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd
- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt
- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner
- Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt
- Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt
- Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv
- Representasjon i rovviltneemndene

Høringsfrist er satt til **1. oktober 2019**. Det tas i hovedsak sikte på ikrafttredelse innen **1. januar 2020**. Denne høringsuttalelsen ble behandlet av rovviltneemnda som sak 20/19 *Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen* under e-post møte 3. september – 16. september 2019.

Rovviltneemnda i region 6 Midt-Norge vil uttale seg om hvert enkelt punkt i høringen, samt avslutte med en oversikt med rovviltneemndas konklusjoner i hvert enkelt punkt.

- **Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd**

Rovviltneemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd. Det er viktig at loven gjenspeiler gjeldende rettspraksis, jf. dom i Høyesterett (se høringsnotatet). Videre er rovviltneemnda enig i departementets vurdering om at adgangen til å felle rovvilt i nødverge vil bli noe utvidet med den foreslåtte endringen.

Endringen vil imidlertid medføre større rom for tolkning enn dagens ordlyd. Dette gjelder spesielt formuleringen om «umiddelbart forestående angrep». Når går et hendelsesforløp fra å være en observasjon av et rovdyr eller ei kongeørn til å være et «umiddelbart forestående angrep»? Denne formuleringen gir et større rom for tolkning enn dagens ordlyd om direkte

Postadresse:
Rovviltneemnda i region 6
c/o Fylkesmannen Trøndelag
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Leder for rovviltneemnda:
Gunnar Alstad
974 89 360
goalstad@online.no

Saksbehandler:
Inge Hafstad
74 16 80 66
fmltiha@fylkesmannen.no

angrep eller formuleringen «pågående angrep» som foreslås i denne høringen. Selv om Høyesterett har slått fast at begrepet «direkte angrep» må tolkes mer romslig enn det som følger av en snever ordfortolkning, vil mest sannsynlig den foreslåtte endringen medføre flere tvilstilfeller. Dette kan være konfliktskapende i en fra før polarisert debatt om rovviltforvaltning.

Selv om formuleringen «Eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren» ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda å påpeke at formuleringen «opptrer på vegne av eieren» ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren.

- **Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd**

Rovviltnemnda er i utgangspunktet skeptisk til opprettelse av en uavhengig rovviltklagenemnd. Det er flere årsaker til at rovviltnemnda er skeptisk til dette forslaget. Det finnes knapt et fagområde som er mer detaljstyrt enn rovviltforvaltningen, helt fra Stortinget, via Regjeringen v/Klima- og miljødepartementet og videre ned til Miljødirektoratet, rovviltmyndene og fylkesmennene. Selv om organiseringen av rovviltforvaltningen er innfløkt med mange aktører, er den hierarkistisk oppbygd, og rollebildet er noenlunde forståelig for de forskjellige aktørene som er direkte eller indirekte berørt av rovviltforvaltningen. Ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av denne hierarkistisk oppbygde forvaltningen vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag.

Med en uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrepene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste er et av hovedargumentene for rovviltmyndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd.

Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratar Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltnemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.

Slik forslaget er lagt frem er rovviltnemnda sterkt i tvil om nemnda vil bli oppfattet som uavhengig, noe som må være hovedformålet med opprettelsen av ei slik klagenemnd. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dette må gjøres ved at Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, begge departementene må gis lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat. Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltnemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse

uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter.

Hvis det først skal opprettes ei uavhengig klagenemnd må denne nemnda få flest mulig saker. Det er viktig at kompetansen i nemnda og i sekretariatet gjenspeiler oppgaveporteføljen til klagenemnda. Når det gjelder klager på vedtak om forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT) kan nemnda komme i den situasjonen at midlene er brukt opp og fordelt på andre tiltak når klagebehandlingen er ferdig. Fylkesmennene har et budsjett de må forholde seg til, og midlene blir fordelt med bakgrunn i føringen i FKT-forskriften og regional forvaltningsplan for rovvilt. Når en klage blir ferdigbehandlet så vil midlene som allerede være fordelt. Hvis en søker som klager på et avslag, eller som har fått delvis innvilget søknaden, får medhold av klagenemnda må det derfor finnes friske midler til å utbetale tilskudd i etterkant av klagebehandlingen.

Med den saksmengden som er foreslått lagt til klagenemnda er det behov for å opprette et sekretariat av en viss størrelse, og med fagkompetanse på landbruk, reindrift, rovvilt og jus etc. for å drifte rovviltklagenemnda. For å sikre at nemnda oppleves som uavhengig må landbruks-myndighetene tyngre inn både på departementsnivå og direktoratsnivå. Dette er også viktig med tanke på nemndas legitimitet utad. De administrative og økonomiske konsekvensene vil derfor bli større enn det som er skissert i forslaget.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt**

Rovviltnemnda er enig i at det vil være naturlig å se på antall rovviltregioner og avgrensningene av disse. Dette vil være praktisk sett i lys av regionreformen og i utbredelsen av de forskjellige rovviltartene. I denne uttalelsen har rovviltnemnda valgt å uttale seg om den delen av forslaget som berører region 6 Midt-Norge.

Rovviltnemnda støtter ikke forslaget om å splitte opp region 6 Midt-Norge slik at Møre og Romsdal blir en del av rovviltregion Vestlandet og at Trøndelag og Nordland blir en rovviltregion. Rovviltnemnda foreslår at dagens rovviltregion 6 Midt-Norge opprettholdes med de samme avgrensningene som i dag.

Det blir feil å bruke en lang grense mot Sverige som et argument for at Trøndelag og Nordland skal slås sammen. Avgrensning av rovviltregionene må i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag, samt nye administrative forvaltningsgrenser som en følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. Både bjørnebestanden i Trøndelag (Indre Namdalen) og bjørner som blir registrert i Hattfjelldal og Grane er felles med Sverige. Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens forvaltningsområde i Indre Namdalen. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger. Viser til vedtak i KLD i 2012 om Endringer i rovviltforskriften, der bjørnebestanden i region 6 ble redusert fra 4 til 3 ynglinger med begrunnelsen belastningen

med tap av beitedyr/rein. Rovviltnemnda 6 hadde egen høringsuttalelse den gangen. Dette styrker at bjørnebestanden ikke kan økes i Trøndelag

Trøndelag og Møre og Romsdal har felles rovviltbestander av gaupe og jerv, og det vil være mer naturlig at disse to fylkene forblir en rovviltregion enn at Trøndelag og Nordland slås sammen. Ser man på topografien og utformingen av fylkene, sammen med felles rovviltbestander av gaupe og jerv, er opprettholdelse av dagens rovviltregion det mest naturlige. Selv om Trøndelag og Nordland har felles utfordringer knyttet til sameksistensen mellom husdyr, tamrein og rovvilt gjør manglende felles rovviltbestander og topografien det unaturlig at Trøndelag og Nordland skal utgjøre en felles rovviltregion.

Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.

Rovviltnemnda i region 6 har gjennom arbeidet med forvaltningsplanen som ble vedtatt i mars 2018 arbeidet for en jevnere fordeling av gaupebestanden i region 6. Dette har medført at gaupebestanden i Møre og Romsdal har blitt større enn tidligere. Det blir derfor feil å bruke de fylkesvise bestandsmålene i forvaltningsplanen fra 2013 når gaupebestanden fordeles mellom Møre og Romsdal og Trøndelag hvis region 6 splittes opp. Hvis kun to familiegrupper følger Møre og Romsdal til region Vestlandet må gaupebestanden i Trøndelag holdes på et høyere nivå enn hva som er dagens målsetting. Hvis region 6 splittes opp som foreslått, noe Rovviltnemnda fraråder, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Med bakgrunn i dette vil rovviltnemnda sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vurderer spørsmålet om endringer av antall forvaltningsregioner for rovvilt noe forskjellig enn Fylkesmannen i Trøndelag. Med bakgrunn i dette legges Fylkesmannen i Møre og Romsdal sine vurderinger med i saksfremlegget.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner**

Rovviltnemnda støtter i all hovedsak forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene. Imidlertid ligger det noen utfordringer som er mangelfullt beskrevet i høringsnotatet.

Forslaget legger til grunn at rovviltnemndene skal samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om felles arealdifferensiering? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta arealdifferensieringen? Forslaget sier ingenting om hvordan de felles bestandsmålene skal fordeles mellom regionene. Rovviltnemnda antar at det legges opp til at rovviltnemndene i de forskjellige regionene samarbeider og fordeler bestandsmålene mellom regionene. Hva skjer

hvis rovviltneemndene ikke blir enig om fordelingen av felles bestandsmål? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta en fordeling av bestandsmålet?

Det foreslås en deling av Norge ved Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget. Dette er en grense som er fullt ut forståelig ut fra geografiske og biologiske hensyn. Fordeling av et felles bestandsmål henger tett sammen med arealdifferensieringen. Hvis dette blir en realitet må derfor rovviltregion Midt-Norge samarbeide med alle rovviltregionene i Norge for å fordele de felles bestandsmålene både nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget, samt i spørsmål som omhandler arealdifferensiering. Dette vil være ressurskrevende for region Midt-Norge, og regionen må få tilført økte ressurser hvis dette blir en realitet. Dette er uavhengig av om dagens rovviltregion med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes, eller om Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion.

Med hensyn til reindrift bør dagens region 6 ligge i region nord, så all reindrift er i samme forvaltningsområde. Av samme grunn må bestandsmål for gaupe reduseres betydelig i region nord, med henvisning til både tap og NINAs rapport 1268. Jerv og bjørnebestanden i region nord bør ikke være høyere enn skissert i foreslåtte deling ved Stjørdalsvassdraget av samme grunn.

Når det gjelder prinsippet om soneforvaltning av gaupe støtter rovviltneemnda Miljødirektoratet og NINA sine vurderinger om å gå bort fra soneforvaltning av gaupe. Soneforvaltning av gaupe praktiseres i liten grad av rovviltneemndene i dag. Spesielt for reindriften vil det være fordelaktig at gaupebestanden blir fordelt jevnt over reinbeiteområdene der det er tamreindrift. Gaupe er stort sett utbredt over store deler av landet, og det viser seg vanskelig å ta ut bestandene i områder som er beiteprioritert i forhold til gaupe. Imidlertid er kvotejakt et effektivt middel for å regulere gaupebestanden. Rovviltneemnda anbefaler derfor ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

- **Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt**

Rovviltneemnda støtter departementets forslag som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltneemndene utkast til forvaltningsplaner. Dette vil bidra til å styrke og synliggjøre den to-delte målsettingen innenfor rovviltforvaltningen. Selv om landbruksavdelingene og reindriftsavdelingene er en del av sekretariatene til rovviltneemndene vil en formalisering av Landbruksdirektoratets rolle skape større legitimitet for at den to-delte målsettingen ivaretas.

Når det gjelder å balansere virkemiddelbruken gjelder dette, etter vår erfaring, hovedsakelig tilskuddsordningene «Tilskudd til tiltak i beiteområder» og «Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak». Det arbeides i dag aktivt for å samkjøre disse til tilskuddsordningene, noe som har blitt godt mottatt i næringen. Imidlertid overføres tilskuddsordningen «Tilskudd til tiltak i beiteområder» til kommunene fra og med 2010. Dette vil medføre færre muligheter til å samkjøre disse to tilskuddsordningene. Rovviltneemnda er noe tvilende til om forslaget øker muligheten til en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruks- og reindriftsforvaltningen.

- **Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt**

Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

De avgrensningene som departementet foreslår støttes av rovviltnemnda, og bør være en del av kommentarene til rovviltforskriftens § 18, tredje ledd. I kommentarene bør det også gå frem at kommunene har klageadgang hvis det f.eks. gjennom enkeltvedtak av rovviltnemnda og/eller Miljødirektoratet ikke åpnes opp for kvotejakt eller lisensfelling i sin kommune.

- **Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv**

Fra og med lisensfellingsperioden for jerv 2015/16 har KLD, som en midlertidig ordning, åpnet opp for bruk av 1) kunstig lys ved åtejakt på jerv og 2) elektronisk overvåking av fangstbåser for jerv. En forutsetning har vært at prosjektene ble godkjent av KLD.

Prosjektperiodene ble avsluttet 15. februar 2018. Innledningsvis ønsker rovviltnemnda å påpeke at dette burde ha kommet som en egen høring tidligere, slik at eventuelt vedtak om endring av utøvelsesforskriften hadde kommet i god tid før lisensfellingsperioden som starter den 10. september.

I Trøndelag var fem prosjekter med i prøveordningen; Oppdal, Rennebu, Meråker/Innherred samkommune, NJFF avd. Nord-Trøndelag og Grong Videregående skole. Rovviltnemndas erfaring er at dette fungerte godt. I løpet av prosjektperioden ble det felt fire jerver på åteplassen der kunstig lys ble benyttet.

Når det gjelder bruk av elektronisk overvåking av båser for fangst av jerv gir dette fylkesmennene og SNO muligheten til et reelt tilsyn med båsene. For de båsene som sto i Verdal kommune fikk Fylkesmannen tilgang til e-postkontoen hvor bildene fra viltkameraet ble sendt. Dermed kunne Fylkesmannen gå inn og få dokumentert at den elektroniske overvåkingen fungerte. Tidligere har Statens naturoppsyn, etter anmodning fra Fylkesmannen, gjennomført fysisk tilsyn med båsene. Dette har kun gitt en vurdering om hvorvidt tilsyn to ganger daglig er faktisk gjennomførbart, samt ved sporsnø om tilsyn er gjennomført de(n) siste dagen(e).

Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34 *Krav om tilsyn* annet ledd. Imidlertid synes rovviltnemnda det er uheldig at ord som «bør» brukes i femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking. Slik det er formulert i forslaget har det ingen verdi i forbindelse for tilsynsmyndigheter når det skal gjennomføres tilsyn av fangstbåser. Rovviltnemnda foreslår derfor at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

- **Representasjon i nemndene**

Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer. Det er vesentlig for legitimiteten til nemndene og av hensynet til lokal forankring og kunnskap, at alle deler av regionen er representert.

Rovviltnemndas konklusjoner

Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd

- Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd.

Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd

- Rovviltnemnda anbefaler ikke at det opprettes en uavhengig rovviltklagenemnd
- Hvis det opprettes ei uavhengig rovviltklagenemnd må Landbruks- og matdepartementet sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, samt at begge departementene må gis lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt

- Rovviltnemnda vil sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.
- Hvis region 6 splittes opp som foreslått, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner

- Rovviltnemnda støtter forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene.
- Rovviltnemnda anbefaler at grensen mellom nord og sør flyttes til grensen mellom rovviltregion 6 og Innlandet/Vestlandet (hvis dagens rovviltregion opprettholdes), sekundært mellom Trøndelag og Innlandet/Møre og Romsdal hvis Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. All reindrift bør ligge i samme region for felles bestandsmål.
- Rovviltnemnda anbefaler ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

- Rovviltnemnda støtter forslaget som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner.
- Rovviltnemnda stiller seg tvilende til om forslaget øker muligheten for en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruk- og reindriftsforvaltningen.

Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt

- Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv

- Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34 *Krav om tilsyn* annet ledd, med unntak av femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking.
- Rovviltnemnda foreslår at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

Representasjon i nemndene

- Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer.

Med hilsen

Gunnar Alstad
leder

Inge Hafstad
sekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter

Vedlegg

- 1 Saksfremlegg sak 20-19: Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen - Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge

Kopi til:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER



ROVVILTNEMNDA I REGION 6 Møre og Romsdal og Trøndelag

Saksfremlegg til e-postmøte i Rovviltnemnda for region 6 Midt-Norge

Tid: Tirsdag 3. september 2019 – tirsdag 16. september 2019

Sted: E-postmøte

Sak 20/19: Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen

Sekretariatet har følgende forslag til uttalelse:

Rovviltnemnda viser til høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) datert 6. juni 2019 vedrørende forslag til flere endringer i rovviltforvaltningen, samt brev datert 7. juni s.å. der departementet varsler om endringer i høringsnotatet. Høringen gjelder endringer i rovviltforvaltningen på følgende punkter:

- Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd
- Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd
- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt
- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner
- Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt
- Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt
- Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv
- Representasjon i rovviltnemndene

Høringsfrist er satt til **1. oktober 2019**. Det tas i hovedsak sikte på ikrafttredelse innen **1. januar 2020**. Denne høringsuttalelsen ble behandlet av rovviltnemnda som sak 19/19 *Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen* under møte den 3. september 2019.

Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge vil uttale seg om hvert enkelt punkt i høringen, samt avslutte med en oversikt med rovviltnemndas konklusjoner i hvert enkelt punkt.

- **Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd**

Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd. Det er viktig at loven gjenspeiler gjeldende rettspraksis, jf. dom i Høyesterett (se høringsnotatet). Videre er rovviltnemnda enig i departementets vurdering om at adgangen til å felle rovvilt i nødverge vil bli noe utvidet med den foreslåtte endringen.

Endringen vil imidlertid medføre større rom for tolkning enn dagens ordlyd. Dette gjelder spesielt formuleringen om «umiddelbart forestående angrep». Når går et hendelsesforløp fra å

være en observasjon av et rovdyr eller ei kongeørn til å være et «umiddelbart forestående angrep»? Denne formuleringen gir et større rom for tolkning enn dagens ordlyd om direkte angrep eller formuleringen «pågående angrep» som foreslås i denne høringen. Selv om Høyesterett har slått fast at begrepet «direkte angrep» må tolkes mer romslig enn det som følger av en snever ordfortolkning, vil mest sannsynlig den foreslåtte endringen medføre flere tvilstilfeller. Dette kan være konfliktskapende i en fra før polarisert debatt om rovviltforvaltning.

Selv om formuleringen «Eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren» ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda å påpeke at formuleringen «opptrer på vegne av eieren» ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren.

- **Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd**

Rovviltnemnda er i utgangspunktet skeptisk til opprettelse av en uavhengig rovviltklagenemnd. Det er flere årsaker til at rovviltnemnda er skeptisk til dette forslaget. Det finnes knapt et fagområde som er mer detaljstyrt enn rovviltforvaltningen, helt fra Stortinget, via Regjeringen v/Klima- og miljødepartementet og videre ned til Miljødirektoratet, rovviltnemndene og fylkesmennene. Selv om organiseringen av rovviltforvaltningen er innfløkt med mange aktører, er den hierarkistisk oppbygd, og rollebildet er noenlunde forståelig for de forskjellige aktørene som er direkte eller indirekte berørt av rovviltforvaltningen. Ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av denne hierarkistisk oppbygde forvaltningen vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag.

Med en uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrepene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste er et av hovedargumentene for rovviltnemndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd.

Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratar Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltnemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.

Slik forslaget er lagt frem er rovviltnemnda sterkt i tvil om nemnda vil bli oppfattet som uavhengig, noe som må være hovedformålet med opprettelsen av ei slik klagenemnd. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dette må gjøres ved at Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, begge departementene må gis

lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat. Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltnemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter.

Hvis det først skal opprettes ei uavhengig klagenemnd må denne nemnda få flest mulig saker. Det er viktig at kompetansen i nemnda og i sekretariatet gjenspeiler oppgaveporteføljen til klagenemnda. Når det gjelder klager på vedtak om forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT) kan nemnda komme i den situasjonen at midlene er brukt opp og fordelt på andre tiltak når klagebehandlingen er ferdig. Fylkesmennene har et budsjett de må forholde seg til, og midlene blir fordelt med bakgrunn i føringen i FKT-forskriften og regional forvaltningsplan for rovvilt. Når en klage blir ferdigbehandlet så vil midlene som allerede være fordelt. Hvis en søker som klager på et avslag, eller som har fått delvis innvilget søknaden, får medhold av klagenemnda må det derfor finnes friske midler til å utbetale tilskudd i etterkant av klagebehandlingen.

Med den saksmengden som er foreslått lagt til klagenemnda er det behov for å opprette et sekretariat av en viss størrelse, og med fagkompetanse på landbruk, reindrift, rovvilt og jus etc. for å drifte rovviltklagenemnda. For å sikre at nemnda oppleves som uavhengig må landbruks-myndighetene tyngre inn både på departementsnivå og direktoratsnivå. Dette er også viktig med tanke på nemndas legitimitet utad. De administrative og økonomiske konsekvensene vil derfor bli større enn det som er skissert i forslaget.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt**

Rovviltnemnda er enig i at det vil være naturlig å se på antall rovviltregioner og avgrensningene av disse. Dette vil være praktisk sett i lys av regionreformen og i utbredelsen av de forskjellige rovviltartene. I denne uttalelsen har rovviltnemnda valgt å uttale seg om den delen av forslaget som berører region 6 Midt-Norge.

Rovviltnemnda støtter ikke forslaget om å splitte opp region 6 Midt-Norge slik at Møre og Romsdal blir en del av rovviltregion Vestlandet og at Trøndelag og Nordland blir en rovviltregion. Rovviltnemnda foreslår at dagens rovviltregion 6 Midt-Norge opprettholdes med de samme avgrensningene som i dag.

Det blir feil å bruke en lang grense mot Sverige som et argument for at Trøndelag og Nordland skal slås sammen. Avgrensning av rovviltregionene må i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag, samt nye administrative forvaltningsgrenser som en følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. Både bjørnebestanden i Trøndelag (Indre Namdalen) og bjørner som blir registrert i Hattfjelldal og Grane er felles med Sverige. Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens

forvaltningsområde i Indre Namdalen. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger.

Trøndelag og Møre og Romsdal har felles rovviltbestander av gaupe og jerv, og det vil være mer naturlig at disse to fylkene forblir en rovviltregion enn at Trøndelag og Nordland slås sammen. Ser man på topografien og utformingen av fylkene, sammen med felles rovviltbestander av gaupe og jerv, er opprettholdelse av dagens rovviltregion det mest naturlige. Selv om Trøndelag og Nordland har felles utfordringer knyttet til sameksistensen mellom husdyr, tamrein og rovvilt gjør manglende felles rovviltbestander og topografien det unaturlig at Trøndelag og Nordland skal utgjøre en felles rovviltregion.

Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.

Rovviltnemnda i region 6 har gjennom arbeidet med forvaltningsplanen som ble vedtatt i mars 2018 arbeidet for en jevnere fordeling av gaupebestanden i region 6. Dette har medført at gaupebestanden i Møre og Romsdal har blitt større enn tidligere. Det blir derfor feil å bruke de fylkesvise bestandsmålene i forvaltningsplanen fra 2013 når gaupebestanden fordeles mellom Møre og Romsdal og Trøndelag hvis region 6 splittes opp. Hvis kun to familiegrupper følger Møre og Romsdal til region Vestlandet må gaupebestanden i Trøndelag holdes på et høyere nivå enn hva som er dagens målsetting. Hvis region 6 splittes opp som foreslått, noe Rovviltnemnda fraråder, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Med bakgrunn i dette vil rovviltnemnda sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vurderer spørsmålet om endringer av antall forvaltningsregioner for rovvilt noe forskjellig enn Fylkesmannen i Trøndelag. Med bakgrunn i dette legges Fylkesmannen i Møre og Romsdal sine vurderinger med i saksfremlegget.

Fylkesmannen i Møre og Romsdals vurderinger:

Hovedutbredelsen til gaupa i Møre og Romsdal er på Nordmøre i grenseområdene til Trøndelag. Lenger sør, har høyt jaktuttak i de beiteprioriterte områdene i Romsdal de siste årene medført at bestanden er betydelig redusert. Fra 1. januar 2020 er både Rindal og Halså del av Trøndelag fylke. Disse kommunene utgjør et relativt stort areal innenfor forvaltningsområdet for gaupe i Møre og Romsdal. Når dette arealet nå ikke lenger er en del av Møre og Romsdal, tilsier det at det ikke bør følge flere ynglinger med inn i en eventuell ny rovviltregion Vestlandet.

Det er jerven som er den av rovviltartene som er i størst konflikt med husdyrholdet i Møre og Romsdal, og vi kan ikke se at høringsforslaget har tatt denne utfordringen på alvor. Det er riktig at Møre og Romsdal og Trøndelag har felles jervebestand i Trollheimen og i øvre Sunndal. Dette er imidlertid i praksis rovviltfrie områder, på lik linje med Vestlandet. Det blir derfor feil å begrunne flyttingen av Møre og Romsdal til ny region Vestlandet med at fylket har mange likhetstrekk knyttet til ressursgrunnlag, kysttilknytning, husdyrhold og annen næring. Å endre regiontilhørighet fra region Midt-Norge til ny rovviltregion Vestlandet, vil ikke løse de forvaltningsmessige utfordringene som er viktigst for Møre og Romsdal, nemlig jerveområda i Dovre/Snøhetta og Reinheimen. Rovviltproblematikken i Møre og Romsdal er i all hovedsak knyttet til høyfjellsområdene i de indre kommunene, ikke til enkelte kongeørnskader eller gaupeskader nærere kysten.

Selv om Møre og Romsdal deler både gaupe- og jervebestand med Trøndelag, er dette delbestander i områder som ikke representerer de største tapsområdene. Trollheimen skiller seg fra de andre fjellområdene ved å ha tamrein, og forvaltningen av tamreinen her er lagt til Fylkesmannen i Trøndelag. De sentrale fjellområdene Snøhetta og Reinheimen er leveområde for villrein og et kjerneområde for den sørvestnorske jerven. Ved å knytte Møre og Romsdal til Oppland, eller den nye regionen Innlandet, vil en kunne oppnå en langt mer presis og forutsigbar forvaltning av den felles jervebestanden enn i dagens region Midt-Norge eller i en ny region Vestlandet.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner**

Rovviltnemnda støtter i all hovedsak forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene. Imidlertid ligger det noen utfordringer som er mangelfullt beskrevet i høringsnotatet.

Forslaget legger til grunn at rovviltnemndene skal samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om felles arealdifferensiering? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta arealdifferensieringen? Forslaget sier ingenting om hvordan de felles bestandsmålene skal fordeles mellom regionene. Rovviltnemnda antar at det legges opp til at rovviltnemndene i de forskjellige regionene samarbeider og fordeler bestandsmålene mellom regionene. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om fordelingen av felles bestandsmål? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta en fordeling av bestandsmålet?

Det foreslås en deling av Norge ved Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget. Dette er en grense som er fullt ut forståelig ut fra geografiske og biologiske hensyn. Fordeling av et felles bestandsmål henger tett sammen med arealdifferensieringen. Hvis dette blir en realitet må derfor rovviltregion Midt-Norge samarbeide med alle rovviltregionene i Norge for å fordele de felles bestandsmålene både nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget, samt i spørsmål som omhandler arealdifferensiering. Dette vil være ressurskrevende for region Midt-Norge, og regionen må få tilført økte ressurser hvis dette blir en realitet. Dette er uavhengig av om dagens rovviltregion med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes, eller om Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion.

Rovviltnemnda anbefaler, av ressursmessige hensyn, at grensen mellom nord og sør flyttes til grensen mellom Nordland og Trøndelag (hvis dagens rovviltregion opprettholdes) eller sekundært mellom Trøndelag og Innlandet/Møre og Romsdal hvis Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Dette vil lette det administrative arbeidet for vår region. Felles bestandsmål følger dagens regionale bestandsmål, med unntak av de tre familiegruppene med gaupe som er foreslått flyttet fra dagens region 8 til Sør-Norge.

Når det gjelder prinsippet om soneforvaltning av gaupe støtter rovviltnemnda Miljødirektoratet og NINA sine vurderinger om å gå bort fra soneforvaltning av gaupe. Soneforvaltning av gaupe praktiseres i liten grad av rovviltnemndene i dag. Spesielt for reindriften vil det være fordelaktig at gaupebestanden blir fordelt jevnt over reinbeiteområdene der det er tamreindrift. Gaupe er stort sett utbredt over store deler av landet, og det viser seg vanskelig å ta ut bestandene i områder som er beiteprioritert i forhold til gaupe. Imidlertid er kvotejakt et effektivt middel for å regulere gaupebestanden. Rovviltnemnda anbefaler derfor ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

- **Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt**

Rovviltnemnda støtter departementets forslag som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner. Dette vil bidra til å styrke og synliggjøre den to-delte målsettingen innenfor rovviltforvaltningen. Selv om landbruksavdelingene og reindriftsavdelingene er en del av sekretariatene til rovviltnemndene vil en formalisering av Landbruksdirektoratets rolle skape større legitimitet for at den to-delte målsettingen ivaretas.

Når det gjelder å balansere virkemiddelbruken gjelder dette, etter vår erfaring, hovedsakelig tilskuddsordningene «Tilskudd til tiltak i beiteområder» og «Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak». Det arbeides i dag aktivt for å samkjøre disse til tilskuddsordningene, noe som har blitt godt mottatt i næringen. Imidlertid overføres tilskuddsordningen «Tilskudd til tiltak i beiteområder» til kommunene fra og med 2010. Dette vil medføre færre muligheter til å samkjøre disse to tilskuddsordningene. Rovviltnemnda er noe tvilende til om forslaget øker muligheten til en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruks- og reindriftsforvaltningen.

- **Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt**

Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

De avgrensningene som departementet foreslår støttes av rovviltnemnda, og bør være en del av kommentarene til rovviltforskriftens § 18, tredje ledd. I kommentarene bør det også gå frem at kommunene har klageadgang hvis det f.eks. gjennom enkeltvedtak av rovviltnemnda og/eller Miljødirektoratet ikke åpnes opp for kvotejakt eller lisensfelling i sin kommune.

- **Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv**

Fra og med lisensfellingsperioden for jerv 2015/16 har KLD, som en midlertidig ordning, åpnet opp for bruk av 1) kunstig lys ved åtejakt på jerv og 2) elektronisk overvåking av fangstbåser for jerv. En forutsetning har vært at prosjektene ble godkjent av KLD.

Prosjektperiodene ble avsluttet 15. februar 2018. Innledningsvis ønsker rovviltnemnda å påpeke at dette burde ha kommet som en egen høring tidligere, slik at eventuelt vedtak om endring av utøvelsesforskriften hadde kommet i god tid før lisensfellingsperioden som starter den 10. september.

I Trøndelag var fem prosjekter med i prøveordningen; Oppdal, Rennebu, Meråker/Innherred samkommune, NJFF avd. Nord-Trøndelag og Grong Videregående skole. Rovviltnemndas erfaring er at dette fungerte godt. I løpet av prosjektperioden ble det felt fire jerver på åteplassen der kunstig lys ble benyttet.

Når det gjelder bruk av elektronisk overvåking av båser for fangst av jerv gir dette fylkesmennene og SNO muligheten til et reelt tilsyn med båsene. For de båsene som sto i Verdal kommune fikk Fylkesmannen tilgang til e-postkontoen hvor bildene fra viltkameraet ble sendt. Dermed kunne Fylkesmannen gå inn og få dokumentert at den elektroniske overvåkingen fungerte. Tidligere har Statens naturoppsyn, etter anmodning fra Fylkesmannen, gjennomført fysisk tilsyn med båsene. Dette har kun gitt en vurdering om hvorvidt tilsyn to ganger daglig er faktisk gjennomførbart, samt ved sporsnø om tilsyn er gjennomført de(n) siste dagen(e).

Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34 *Krav om tilsyn* annet ledd. Imidlertid synes rovviltnemnda det er uheldig at ord som «bør» brukes i femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking. Slik det er formulert i forslaget har det ingen verdi i forbindelse for tilsynsmyndigheter når det skal gjennomføres tilsyn av fangstbåser. Rovviltnemnda foreslår derfor at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

- **Representasjon i nemndene**

Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer. Det er vesentlig for legitimiteten til nemndene og av hensynet til lokal forankring og kunnskap, at alle deler av regionen er representert.

Rovviltnemndas konklusjoner

Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd

- Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd.

Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd

- Rovviltnemnda anbefaler ikke at det opprettes en uavhengig rovviltklagenemnd

- Hvis det opprettes ei uavhengig rovviltklagenemnd må Landbruks- og matdepartementet sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, samt at begge departementene må gis lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt

- Rovviltnemnda vil sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.
- Hvis region 6 splittes opp som foreslått, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner

- Rovviltnemnda støtter forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene.
- Rovviltnemnda anbefaler at grensen mellom nord og sør flyttes til grensen mellom Nordland og Trøndelag (hvis dagens rovviltregion opprettholdes), sekundært mellom Trøndelag og Innlandet/Møre og Romsdal hvis Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion.
- Rovviltnemnda anbefaler ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

- Rovviltnemnda støtter forslaget som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner.
- Rovviltnemnda stiller seg tvilende til om forslaget øker muligheten for en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruk- og reindriftsforvaltningen.

Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt

- Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv

- Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34 *Krav om tilsyn* annet ledd, med unntak av femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking.
- Rovviltnemnda foreslår at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

Representasjon i nemndene

- Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer.

Inge Hafstad

Sekretær for rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge

Seniorrådgiver

Fylkesmannen i Trøndelag



ROVVILTNEMNDA I REGION 6 Møre og Romsdal og Trøndelag

Protokoll fra e-postmøte i Rovviltnemnda for region 6 Midt-Norge

Tid: Tirsdag 3. september 2019 – mandag 16. september 2019

Sted: E-postmøte

Sak 19/19: Godkjenning av innkalling og saksliste

Under planleggingen av ordinært møte i roviltnemnda tirsdag den 3. september 2019 ble det klart at nemnda, på grunn av forfall, ikke ble vedtaksfør. Det ble da avtalt med nemndsleder at møte gjennomføres som et e-post møte der saksdokumentene blir sendt ut tirsdag den 3. september 2019. Saksliste er satt opp i samråd med leder av Rovviltnemnda. Forvarsel om at ordinært møte ble avlyst, og at disse to sakene ble behandlet i et e-post møte ble sendt ut på e-post torsdag 29. august d.å. Endelig møteinnkallelse m/saksliste og saksfremlegg ble sendt ut på e-post tirsdag den 3. september 2019.

Behandling i møte:

- Gunnar Alstad i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak
- Frank Sve i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak
- Mattias Jåma i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak
- Maja-Britt Renander i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak

Sekretariatets forslag til vedtak:

- Rovviltnemnda godkjenner innkalling og saksliste.

Rovviltnemndas vedtak:

- Rovviltnemnda godkjenner innkalling og saksliste.

Sak 20/19: Offentlig høring om endringer i roviltforvaltningen

Sekretariatet har følgende forslag til uttalelse:

Rovviltnemnda viser til høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) datert 6. juni 2019 vedrørende forslag til flere endringer i roviltforvaltningen, samt brev datert 7. juni s.å. der departementet varsler om endringer i høringsnotatet. Høringen gjelder endringer i roviltforvaltningen på følgende punkter:

- Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd
- Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av roviltklagenemnd
- Endringer i roviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovilt

- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner
- Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt
- Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt
- Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv
- Representasjon i rovviltnemndene

Høringsfrist er satt til **1. oktober 2019**. Det tas i hovedsak sikte på ikrafttredelse innen **1. januar 2020**. Denne høringsuttalelsen ble behandlet av rovviltnemnda som sak 19/19 *Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen* under møte den 3. september 2019.

Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge vil uttale seg om hvert enkelt punkt i høringen, samt avslutte med en oversikt med rovviltnemndas konklusjoner i hvert enkelt punkt.

- **Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd**

Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd. Det er viktig at loven gjenspeiler gjeldende rettspraksis, jf. dom i Høyesterett (se høringsnotatet). Videre er rovviltnemnda enig i departementets vurdering om at adgangen til å felle rovvilt i nødverge vil bli noe utvidet med den foreslåtte endringen.

Endringen vil imidlertid medføre større rom for tolkning enn dagens ordlyd. Dette gjelder spesielt formuleringen om «umiddelbart forestående angrep». Når går et hendelsesforløp fra å være en observasjon av et rovdyr eller ei kongeørn til å være et «umiddelbart forestående angrep»? Denne formuleringen gir et større rom for tolkning enn dagens ordlyd om direkte angrep eller formuleringen «pågående angrep» som foreslås i denne høringen. Selv om Høyesterett har slått fast at begrepet «direkte angrep» må tolkes mer romslig enn det som følger av en snever ordfortolkning, vil mest sannsynlig den foreslåtte endringen medføre flere tvilstilfeller. Dette kan være konfliktskapende i en fra før polarisert debatt om rovviltforvaltning.

Selv om formuleringen «Eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren» ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda å påpeke at formuleringen «opptrer på vegne av eieren» ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren.

- **Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd**

Rovviltnemnda er i utgangspunktet skeptisk til opprettelse av en uavhengig rovviltklagenemnd. Det er flere årsaker til at rovviltnemnda er skeptisk til dette forslaget. Det finnes knapt et fagområde som er mer detaljstyrt enn rovviltforvaltningen, helt fra Stortinget, via Regjeringen v/Klima- og miljødepartementet og videre ned til Miljødirektoratet, rovviltnemndene og fylkesmennene. Selv om organiseringen av rovviltforvaltningen er innfløkt med mange aktører, er den hierarkistisk oppbygd, og rollebildet er noenlunde forståelig for de forskjellige aktørene som er direkte eller indirekte berørt av rovviltforvaltningen. Ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av denne hierarkistisk oppbygde forvaltningen vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag.

Med en uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrebene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste er et av hovedargumentene for rovviltmemndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd.

Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratar Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltmemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.

Slik forslaget er lagt frem er rovviltmemnda sterkt i tvil om memnda vil bli oppfattet som uavhengig, noe som må være hovedformålet med opprettelsen av ei slik klagenemnd. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dette må gjøres ved at Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, begge departementene må gis lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat. Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltmemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter.

Hvis det først skal opprettes ei uavhengig klagenemnd må denne memnda få flest mulig saker. Det er viktig at kompetansen i memnda og i sekretariatet gjenspeiler oppgaveporteføljen til klagenemnda. Når det gjelder klager på vedtak om forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT) kan memnda komme i den situasjonen at midlene er brukt opp og fordelt på andre tiltak når klagebehandlingen er ferdig. Fylkesmennene har et budsjett de må forholde seg til, og midlene blir fordelt med bakgrunn i føringen i FKT-forskriften og regional forvaltningsplan for rovvilt. Når en klage blir ferdigbehandlet så vil midlene som allerede være fordelt. Hvis en søker som klager på et avslag, eller som har fått delvis innvilget søknaden, får medhold av klagenemnda må det derfor finnes friske midler til å utbetale tilskudd i etterkant av klagebehandlingen.

Med den saksmengden som er foreslått lagt til klagenemnda er det behov for å opprette et sekretariat av en viss størrelse, og med fagkompetanse på landbruk, reindrift, rovvilt og jus etc. for å drifte rovviltklagenemnda. For å sikre at memnda oppleves som uavhengig må landbruks-myndighetene tyngre inn både på departementsnivå og direktoratsnivå. Dette er også viktig med tanke på memndas legitimitet utad. De administrative og økonomiske konsekvensene vil derfor bli større enn det som er skissert i forslaget.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt**

Rovviltnemnda er enig i at det vil være naturlig å se på antall rovviltregioner og avgrensningene av disse. Dette vil være praktisk sett i lys av regionreformen og i utbredelsen av de forskjellige rovviltartene. I denne uttalelsen har rovviltnemnda valgt å uttale seg om den delen av forslaget som berører region 6 Midt-Norge.

Rovviltnemnda støtter ikke forslaget om å splitte opp region 6 Midt-Norge slik at Møre og Romsdal blir en del av rovviltregion Vestlandet og at Trøndelag og Nordland blir en rovviltregion. Rovviltnemnda foreslår at dagens rovviltregion 6 Midt-Norge opprettholdes med de samme avgrensningene som i dag.

Det blir feil å bruke en lang grense mot Sverige som et argument for at Trøndelag og Nordland skal slås sammen. Avgrensning av rovviltregionene må i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag, samt nye administrative forvaltningsgrenser som en følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. Både bjørnebestanden i Trøndelag (Indre Namdalen) og bjørner som blir registrert i Hattfjelldal og Grane er felles med Sverige. Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens forvaltningsområde i Indre Namdalen. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger.

Trøndelag og Møre og Romsdal har felles rovviltbestander av gaupe og jerv, og det vil være mer naturlig at disse to fylkene forblir en rovviltregion enn at Trøndelag og Nordland slås sammen. Ser man på topografien og utformingen av fylkene, sammen med felles rovviltbestander av gaupe og jerv, er opprettholdelse av dagens rovviltregion det mest naturlige. Selv om Trøndelag og Nordland har felles utfordringer knyttet til sameksistensen mellom husdyr, tamrein og rovvilt gjør manglende felles rovviltbestander og topografien det unaturlig at Trøndelag og Nordland skal utgjøre en felles rovviltregion.

Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.

Rovviltnemnda i region 6 har gjennom arbeidet med forvaltningsplanen som ble vedtatt i mars 2018 arbeidet for en jevnere fordeling av gaupebestanden i region 6. Dette har medført at gaupebestanden i Møre og Romsdal har blitt større enn tidligere. Det blir derfor feil å bruke de fylkesvise bestandsmålene i forvaltningsplanen fra 2013 når gaupebestanden fordeles

mellom Møre og Romsdal og Trøndelag hvis region 6 splittes opp. Hvis kun to familiegrupper følger Møre og Romsdal til region Vestlandet må gaupebestanden i Trøndelag holdes på et høyere nivå enn hva som er dagens målsetting. Hvis region 6 splittes opp som foreslått, noe Rovviltnemnda fraråder, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Med bakgrunn i dette vil rovvaltneimnda sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovvaltregion. Rovvaltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovvaltregion.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vurderer spørsmålet om endringer av antall forvaltningsregioner for rovvalt noe forskjellig enn Fylkesmannen i Trøndelag. Med bakgrunn i dette legges Fylkesmannen i Møre og Romsdal sine vurderinger med i saksfremlegget.

Fylkesmannen i Møre og Romsdals vurderinger:

Hovedutbredelsen til gaupa i Møre og Romsdal er på Nordmøre i grenseområdene til Trøndelag. Lenger sør, har høyt jaktuttak i de beiteprioriterte områdene i Romsdal de siste årene medført at bestanden er betydelig redusert. Fra 1. januar 2020 er både Rindal og Halså del av Trøndelag fylke. Disse kommunene utgjør et relativt stort areal innenfor forvaltningsområdet for gaupe i Møre og Romsdal. Når dette arealet nå ikke lenger er en del av Møre og Romsdal, tilsier det at det ikke bør følge flere ynglinger med inn i en eventuell ny rovvaltregion Vestlandet.

Det er jerven som er den av rovvaltartene som er i størst konflikt med husdyrholdet i Møre og Romsdal, og vi kan ikke se at høringsforslaget har tatt denne utfordringen på alvor. Det er riktig at Møre og Romsdal og Trøndelag har felles jervebestand i Trollheimen og i øvre Sunndal. Dette er imidlertid i praksis rovvaltfrie områder, på lik linje med Vestlandet. Det blir derfor feil å begrunne flyttingen av Møre og Romsdal til ny region Vestlandet med at fylket har mange likhetstrekk knyttet til ressursgrunnlag, kysttilknytning, husdyrhold og annen næring. Å endre regiontilhørighet fra region Midt-Norge til ny rovvaltregion Vestlandet, vil ikke løse de forvaltningsmessige utfordringene som er viktigst for Møre og Romsdal, nemlig jerveområdene i Dovre/Snøhetta og Reinheimen. Rovvaltproblematikken i Møre og Romsdal er i all hovedsak knyttet til høyfjellsområdene i de indre kommunene, ikke til enkelte kongeørnskader eller gaupeskader nærere kysten.

Selv om Møre og Romsdal deler både gaupe- og jervebestand med Trøndelag, er dette delbestander i områder som ikke representerer de største tapsområdene. Trollheimen skiller seg fra de andre fjellområdene ved å ha tamrein, og forvaltningen av tamreinen her er lagt til Fylkesmannen i Trøndelag. De sentrale fjellområdene Snøhetta og Reinheimen er leveområde for villrein og et kjerneområde for den sørvestnorske jerven. Ved å knytte Møre og Romsdal til Oppland, eller den nye regionen Innlandet, vil en kunne oppnå en langt mer presis og forutsigbar forvaltning av den felles jervebestanden enn i dagens region Midt-Norge eller i en ny region Vestlandet.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner**

Rovviltnemnda støtter i all hovedsak forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene. Imidlertid ligger det noen utfordringer som er mangelfullt beskrevet i høringsnotatet.

Forslaget legger til grunn at rovviltnemndene skal samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om felles arealdifferensiering? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta arealdifferensieringen? Forslaget sier ingenting om hvordan de felles bestandsmålene skal fordeles mellom regionene. Rovviltnemnda antar at det legges opp til at rovviltnemndene i de forskjellige regionene samarbeider og fordeler bestandsmålene mellom regionene. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om fordelingen av felles bestandsmål? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta en fordeling av bestandsmålet?

Det foreslås en deling av Norge ved Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget. Dette er en grense som er fullt ut forståelig ut fra geografiske og biologiske hensyn. Fordeling av et felles bestandsmål henger tett sammen med arealdifferensieringen. Hvis dette blir en realitet må derfor rovviltregion Midt-Norge samarbeide med alle rovviltregionene i Norge for å fordele de felles bestandsmålene både nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget, samt i spørsmål som omhandler arealdifferensiering. Dette vil være ressurskrevende for region Midt-Norge, og regionen må få tilført økte ressurser hvis dette blir en realitet. Dette er uavhengig av om dagens rovviltregion med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes, eller om Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion.

Rovviltnemnda anbefaler, av ressursmessige hensyn, at grensen mellom nord og sør flyttes til grensen mellom Nordland og Trøndelag (hvis dagens rovviltregion opprettholdes) eller sekundært mellom Trøndelag og Innlandet/Møre og Romsdal hvis Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Dette vil lette det administrative arbeidet for vår region. Felles bestandsmål følger dagens regionale bestandsmål, med unntak av de tre familiegruppene med gaupe som er foreslått flyttet fra dagens region 8 til Sør-Norge.

Når det gjelder prinsippet om soneforvaltning av gaupe støtter rovviltnemnda Miljødirektoratet og NINA sine vurderinger om å gå bort fra soneforvaltning av gaupe. Soneforvaltning av gaupe praktiseres i liten grad av rovviltnemndene i dag. Spesielt for reindriften vil det være fordelaktig at gaupebestanden blir fordelt jevnt over reinbeiteområdene der det er tamreindrift. Gaupe er stort sett utbredt over store deler av landet, og det viser seg vanskelig å ta ut bestandene i områder som er beiteprioritert i forhold til gaupe. Imidlertid er kvotejakt et effektivt middel for å regulere gaupebestanden. Rovviltnemnda anbefaler derfor ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

- **Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt**

Rovviltnemnda støtter departementets forslag som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner. Dette vil bidra til å styrke og synliggjøre den to-delte målsettingen innenfor rovviltforvaltningen. Selv om landbruksavdelingene og reindriftsavdelingene er en del av

sekretariatene til rovviltneemndene vil en formalisering av Landbruksdirektoratets rolle skape større legitimitet for at den to-delte målsettingen ivaretas.

Når det gjelder å balansere virkemiddelbruken gjelder dette, etter vår erfaring, hovedsakelig tilskuddsordningene «Tilskudd til tiltak i beiteområder» og «Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak». Det arbeides i dag aktivt for å samkjøre disse to tilskuddsordningene, noe som har blitt godt mottatt i næringen. Imidlertid overføres tilskuddsordningen «Tilskudd til tiltak i beiteområder» til kommunene fra og med 2010. Dette vil medføre færre muligheter til å samkjøre disse to tilskuddsordningene. Rovviltneemnda er noe tvilende til om forslaget øker muligheten til en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruks- og reindriftsforvaltningen.

- **Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt**

Rovviltneemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

De avgrensningene som departementet foreslår støttes av rovviltneemnda, og bør være en del av kommentarene til rovviltforskriftens § 18, tredje ledd. I kommentarene bør det også gå frem at kommunene har klageadgang hvis det f.eks. gjennom enkeltvedtak av rovviltneemnda og/eller Miljødirektoratet ikke åpnes opp for kvotejakt eller lisensfelling i sin kommune.

- **Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv**

Fra og med lisensfellingsperioden for jerv 2015/16 har KLD, som en midlertidig ordning, åpnet opp for bruk av 1) kunstig lys ved åtejakt på jerv og 2) elektronisk overvåking av fangstbåser for jerv. En forutsetning har vært at prosjektene ble godkjent av KLD. Prosjektperiodene ble avsluttet 15. februar 2018. Innledningsvis ønsker rovviltneemnda å påpeke at dette burde ha kommet som en egen høring tidligere, slik at eventuelt vedtak om endring av utøvelsesforskriften hadde kommet i god tid før lisensfellingsperioden som starter den 10. september.

I Trøndelag var fem prosjekter med i prøveordningen; Oppdal, Rennebu, Meråker/Innherred samkommune, NJFF avd. Nord-Trøndelag og Grong Videregående skole. Rovviltneemndas erfaring er at dette fungerte godt. I løpet av prosjektperioden ble det felt fire jerver på åteplassen der kunstig lys ble benyttet.

Når det gjelder bruk av elektronisk overvåking av båser for fangst av jerv gir dette fylkesmennene og SNO muligheten til et reelt tilsyn med båsene. For de båsene som sto i Verdal kommune fikk Fylkesmannen tilgang til e-postkontoen hvor bildene fra viltkameraet ble sendt. Dermed kunne Fylkesmannen gå inn og få dokumentert at den elektroniske overvåkingen fungerte. Tidligere har Statens naturoppsyn, etter anmodning fra Fylkesmannen, gjennomført fysisk tilsyn med båsene. Dette har kun gitt en vurdering om hvorvidt tilsyn to ganger daglig er faktisk gjennomførbart, samt ved sporsnø om tilsyn er gjennomført de(n) siste dagen(e).

Rovviltneemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34

Krav om tilsyn annet ledd. Imidlertid synes rovviltnemnda det er uheldig at ord som «bør» brukes i femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking. Slik det er formulert i forslaget har det ingen verdi i forbindelse for tilsynsmyndigheter når det skal gjennomføres tilsyn av fangstbåser. Rovviltnemnda foreslår derfor at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

- **Representasjon i nemndene**

Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer. Det er vesentlig for legitimiteten til nemndene og av hensynet til lokal forankring og kunnskap, at alle deler av regionen er representert.

Rovviltnemndas konklusjoner

Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd

- Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd.

Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd

- Rovviltnemnda anbefaler ikke at det opprettes en uavhengig rovviltklagenemnd
- Hvis det opprettes ei uavhengig rovviltklagenemnd må Landbruks- og matdepartementet sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, samt at begge departementene må gis lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt

- Rovviltnemnda vil sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.
- Hvis region 6 splittes opp som foreslått, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner

- Rovviltnemnda støtter forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene.
- Rovviltnemnda anbefaler at grensen mellom nord og sør flyttes til grensen mellom Nordland og Trøndelag (hvis dagens rovviltregion opprettholdes), sekundært mellom Trøndelag og Innlandet/Møre og Romsdal hvis Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion.
- Rovviltnemnda anbefaler ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

- Rovviltnemnda støtter forslaget som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner.
- Rovviltnemnda stiller seg tvilende til om forslaget øker muligheten for en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruk- og reindriftsforvaltningen.

Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt

- Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv

- Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34 *Krav om tilsyn* annet ledd, med unntak av femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking.
- Rovviltnemnda foreslår at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

Representasjon i nemndene

- Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer.

Behandling i møte:

- Gunnar Alstad i e-post datert 15. september 2019 – støttet sekretariatets forslag
 - Støtter ikke Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt forslag om at Møre og Romsdal bør bli en del av rovviltregion Innlandet
- Gunn I. Stokke i e-post datert 15. september 2019 – støttet sekretariatets forslag
 - Støtter ikke Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt forslag om at Møre og Romsdal bør bli en del av rovviltregion Innlandet
- Mattias Jåma i e-post datert 15. september 2019 – støttet sekretariatets forslag
 - Støtter ikke Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt forslag om at Møre og Romsdal bør bli en del av rovviltregion Innlandet
 - Foreslår at hele region 6 Midt-Norge inngår i bestandsmål nord med hensyn til reindrift
- Frank Sve i e-post datert 15. september 2019 – støttet sekretariatets forslag
 - Støtter ikke Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt forslag om at Møre og Romsdal bør bli en del av rovviltregion Innlandet
 - Støtter Mattias Jåma sitt forslag
- Maja-Britt Renander i e-post datert 16. september 2019 – støttet sekretariatets forslag

- Støtter ikke Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt forslag om at Møre og Romsdal bør bli en del av rovviltregion Innlandet
- Støtter Mattias Jåma sitt forslag

Mattias Jåma foreslo i e-post datert 15. september 2019 å ta inn følgende under punktet om endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner:

- Viser til vedtak i KLD i 2012 om Endringer i rovviltforskriften, der bjørnebestanden i region 6 ble redusert fra 4 til 3 ynglinger med begrunnelsen belastningen med tap av beitedyr/rein. Rovviltnemda 6 hadde høringsuttalelse. Dette styrker at bjørnebestanden ikke kan økes i Trøndelag

Mattias Jåma foreslo i e-post datert 15. september 2019 å ta inn følgende under punktet om endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner:

- Med hensyn til reindrift bør region 6 ligge i region nord, så all reindrift er i samme forvaltningsområde. Av samme grunn må bestandsmål for gaupe reduseres betydelig, med henvisning til både tap og NINAs rapport 1268. Jerv og bjørnebestanden bør ikke være høyere enn skissert i foreslåtte deling ved Stjørdal av samme grunn.

Rovviltnemda vedtak om uttalelse:

Rovviltnemda viser til høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) datert 6. juni 2019 vedrørende forslag til flere endringer i rovviltforvaltningen, samt brev datert 7. juni s.å. der departementet varsler om endringer i høringsnotatet. Høringen gjelder endringer i rovviltforvaltningen på følgende punkter:

- Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd
- Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd
- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt
- Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner
- Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt
- Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt
- Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv
- Representasjon i rovviltnemndene

Høringsfrist er satt til **1. oktober 2019**. Det tas i hovedsak sikte på ikrafttredelse innen **1. januar 2020**. Denne høringsuttalelsen ble behandlet av rovviltnemda som sak 20/19 *Offentlig høring om endringer i rovviltforvaltningen* under e-post møte 3. september – 16. september 2019.

Rovviltnemda i region 6 Midt-Norge vil uttale seg om hvert enkelt punkt i høringen, samt avslutte med en oversikt med rovviltnemndas konklusjoner i hvert enkelt punkt.

- **Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd**

Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd. Det er viktig at loven gjenspeiler gjeldende rettspraksis, jf. dom i Høyesterett (se høringsnotatet). Videre er rovviltnemnda enig i departementets vurdering om at adgangen til å felle rovvilt i nødverge vil bli noe utvidet med den foreslåtte endringen.

Endringen vil imidlertid medføre større rom for tolkning enn dagens ordlyd. Dette gjelder spesielt formuleringen om «umiddelbart forestående angrep». Når går et hendelsesforløp fra å være en observasjon av et rovdyr eller ei kongeørn til å være et «umiddelbart forestående angrep»? Denne formuleringen gir et større rom for tolkning enn dagens ordlyd om direkte angrep eller formuleringen «pågående angrep» som foreslås i denne høringen. Selv om Høyesterett har slått fast at begrepet «direkte angrep» må tolkes mer romslig enn det som følger av en snever ordfortolkning, vil mest sannsynlig den foreslåtte endringen medføre flere tvilstilfeller. Dette kan være konfliktskapende i en fra før polarisert debatt om rovviltforvaltning.

Selv om formuleringen «Eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren» ikke er en del av høringen, ønsker rovviltnemnda å påpeke at formuleringen «opptrer på vegne av eieren» ofte kan skape store rom for tolkninger. Loven bør definere tydeligere i hvilke tilfeller en person kan opptre på vegne av eieren.

- **Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd**

Rovviltnemnda er i utgangspunktet skeptisk til opprettelse av en uavhengig rovviltklagenemnd. Det er flere årsaker til at rovviltnemnda er skeptisk til dette forslaget. Det finnes knapt et fagområde som er mer detaljstyrt enn rovviltforvaltningen, helt fra Stortinget, via Regjeringen v/Klima- og miljødepartementet og videre ned til Miljødirektoratet, rovviltnemndene og fylkesmennene. Selv om organiseringen av rovviltforvaltningen er innfløkt med mange aktører, er den hierarkistisk oppbygd, og rollebildet er noenlunde forståelig for de forskjellige aktørene som er direkte eller indirekte berørt av rovviltforvaltningen. Ved å opprette ei uavhengig rovviltklagenemnd på siden av denne hierarkistisk oppbygde forvaltningen vil rollebildet bli enda mer innfløkt enn det er i dag.

Med en uavhengig klagenemnd kan det oppstå sprik mellom politiske signaler gjennom Stortinget og Regjering og føringer gjennom behandling av klager i klagenemnda, noe som vil være uheldig. I den daglige rovviltforvaltningen er klagebehandling av enkeltsaker en av de viktigste styringsgrepene klageinstansen har overfor førsteinstans. Med å opprette ei uavhengig klagenemnd mister Regjeringen muligheten til å korrigere rovviltforvaltningen gjennom behandling av klagesaker, og overfører denne muligheten til klagenemnda. Samtidig mister Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringen hvis rovviltforvaltningen strider mot føringer gitt av Stortinget. Det siste er et av hovedargumentene for rovviltnemndas skeptiske holdning til opprettelsen av rovviltklagenemnd.

Rovviltforvaltning vil alltid være utpreget politisk, uavhengig av om klagenemnd innføres eller ikke. Konflikten vil ikke bli redusert med ei klagenemnd som på et vis fratar Stortinget muligheten for å ansvarliggjøre Regjeringens oppfølging av nasjonal rovviltpolitikk gjennom enkeltsaker. Rovviltnemnda er av den oppfatning at ved å opprette ei klagenemnd pulveriseres ansvaret for gjennomføring av Stortingets og Regjeringens nasjonale rovviltpolitikk.

Slik forslaget er lagt frem er rovviltnemnda sterkt i tvil om nemnda vil bli oppfattet som uavhengig, noe som må være hovedformålet med opprettelsen av ei slik klagenemnd. For at ei slik klagenemnd skal oppfattes som uavhengig må hensynet til den to-delte målsettingen synliggjøres i mye større grad enn det som kommer frem i dagens forslag. Dette må gjøres ved at Landbruks- og matdepartementet må sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, begge departementene må gi lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat. Hvis det opprettes ei klagenemnd, så støtter rovviltnemnda forslaget om at den skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning, men stiller spørsmål ved hvem disse uavhengige fagpersonene kan være. Det vil være utfordrende å finne fagpersoner som oppfattes som uavhengige av alle parter.

Hvis det først skal opprettes ei uavhengig klagenemnd må denne nemnda få flest mulig saker. Det er viktig at kompetansen i nemnda og i sekretariatet gjenspeiler oppgaveporteføljen til klagenemnda. Når det gjelder klager på vedtak om forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak (FKT) kan nemnda komme i den situasjonen at midlene er brukt opp og fordelt på andre tiltak når klagebehandlingen er ferdig. Fylkesmennene har et budsjett de må forholde seg til, og midlene blir fordelt med bakgrunn i føringen i FKT-forskriften og regional forvaltningsplan for rovvilt. Når en klage blir ferdigbehandlet så vil midlene som allerede være fordelt. Hvis en søker som klager på et avslag, eller som har fått delvis innvilget søknaden, får medhold av klagenemnda må det derfor finnes friske midler til å utbetale tilskudd i etterkant av klagebehandlingen.

Med den saksmengden som er foreslått lagt til klagenemnda er det behov for å opprette et sekretariat av en viss størrelse, og med fagkompetanse på landbruk, reindrift, rovvilt og jus etc. for å drifte rovviltklagenemnda. For å sikre at nemnda oppleves som uavhengig må landbruks-myndighetene tyngre inn både på departementsnivå og direktoratsnivå. Dette er også viktig med tanke på nemndas legitimitet utad. De administrative og økonomiske konsekvensene vil derfor bli større enn det som er skissert i forslaget.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt**

Rovviltnemnda er enig i at det vil være naturlig å se på antall rovviltregioner og avgrensningene av disse. Dette vil være praktisk sett i lys av regionreformen og i utbredelsen av de forskjellige rovviltartene. I denne uttalelsen har rovviltnemnda valgt å uttale seg om den delen av forslaget som berører region 6 Midt-Norge.

Rovviltnemnda støtter ikke forslaget om å splitte opp region 6 Midt-Norge slik at Møre og Romsdal blir en del av rovviltregion Vestlandet og at Trøndelag og Nordland blir en rovviltregion. Rovviltnemnda foreslår at dagens rovviltregion 6 Midt-Norge opprettholdes med de samme avgrensningene som i dag.

Det blir feil å bruke en lang grense mot Sverige som et argument for at Trøndelag og Nordland skal slås sammen. Avgrensning av rovviltregionene må i større grad ta utgangspunkt i rovviltbestandenes utbredelse enn hva som er tilfellet i departementets forslag, samt nye administrative forvaltningsgrenser som en følge av regionreformen. Trøndelag og Nordland har i praksis svært få felles rovviltbestander. Det forekommer kun noe utveksling av

gaupe og jerv i grenseområdene mellom de to fylkene, mens bjørnebestandene er mer eller mindre adskilt. Både bjørnebestanden i Trøndelag (Indre Namdalen) og bjørner som blir registrert i Hattfjelldal og Grane er felles med Sverige. Data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for bjørn viser at Nordland knapt nok har en ynglende bestand av bjørn, mens Trøndelag har en fast ynglende bestand av bjørn innenfor dagens forvaltningsområde i Indre Namdalen. Det er ikke registrert utveksling av binner mellom Trøndelag og Nordland, noe som viser at det ikke er en felles ynglende bjørnebestand mellom Trøndelag og Nordland. De siste årsrapportene viser at Trøndelag har rundt to årlige ynglinger av bjørn, mens det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6 Midt-Norge er tre årlige ynglinger. Viser til vedtak i KLD i 2012 om Endringer i rovviltforskriften, der bjørnebestanden i region 6 ble redusert fra 4 til 3 ynglinger med begrunnelsen belastningen med tap av beitedyr/rein. Rovviltnemnda 6 hadde egen høringsuttalelse den gangen. Dette styrker at bjørnebestanden ikke kan økes i Trøndelag

Trøndelag og Møre og Romsdal har felles rovviltbestander av gaupe og jerv, og det vil være mer naturlig at disse to fylkene forblir en rovviltregion enn at Trøndelag og Nordland slås sammen. Ser man på topografien og utformingen av fylkene, sammen med felles rovviltbestander av gaupe og jerv, er opprettholdelse av dagens rovviltregion det mest naturlige. Selv om Trøndelag og Nordland har felles utfordringer knyttet til sameksistensen mellom husdyr, tamrein og rovvilt gjør manglende felles rovviltbestander og topografien det unaturlig at Trøndelag og Nordland skal utgjøre en felles rovviltregion.

Både Trøndelag og Nordland har vært, og er, fylker med forholdsvis høyt konfliktnivå, og spesielt bjørn og oppbygging av bjørnebestanden er konfliktfylt i begge fylkene. Hvis fylkene slås sammen i en rovviltregion med et regionalt bestandsmål på fire årlige ynglinger av bjørn, må bjørnebestanden økes fra dagens to årlige ynglinger til fire ynglinger. Når det kun er Trøndelag som har en ynglende bestand av bjørn, vil oppbyggingen av bjørnebestanden i all hovedsak måtte tas i Trøndelag. Dette vil medføre en eskalering av et allerede høyt konfliktnivå knyttet til bjørn i Trøndelag.

Rovviltnemnda i region 6 har gjennom arbeidet med forvaltningsplanen som ble vedtatt i mars 2018 arbeidet for en jevnere fordeling av gaupebestanden i region 6. Dette har medført at gaupebestanden i Møre og Romsdal har blitt større enn tidligere. Det blir derfor feil å bruke de fylkesvise bestandsmålene i forvaltningsplanen fra 2013 når gaupebestanden fordeles mellom Møre og Romsdal og Trøndelag hvis region 6 splittes opp. Hvis kun to familiegrupper følger Møre og Romsdal til region Vestlandet må gaupebestanden i Trøndelag holdes på et høyere nivå enn hva som er dagens målsetting. Hvis region 6 splittes opp som foreslått, noe Rovviltnemnda fraråder, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Med bakgrunn i dette vil rovviltnemnda sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vurderer spørsmålet om endringer av antall forvaltningsregioner for rovvilt noe forskjellig enn Fylkesmannen i Trøndelag. Med bakgrunn i dette legges Fylkesmannen i Møre og Romsdal sine vurderinger med i saksfremlegget.

- **Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner**

Rovviltnemnda støtter i all hovedsak forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene. Imidlertid ligger det noen utfordringer som er mangelfullt beskrevet i høringsnotatet.

Forslaget legger til grunn at rovviltnemndene skal samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om felles arealdifferensiering? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta arealdifferensieringen? Forslaget sier ingenting om hvordan de felles bestandsmålene skal fordeles mellom regionene. Rovviltnemnda antar at det legges opp til at rovviltnemndene i de forskjellige regionene samarbeider og fordeler bestandsmålene mellom regionene. Hva skjer hvis rovviltnemndene ikke blir enig om fordelingen av felles bestandsmål? Vil departementet som overordnet myndighet gripe inn og vedta en fordeling av bestandsmålet?

Det foreslås en deling av Norge ved Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget. Dette er en grense som er fullt ut forståelig ut fra geografiske og biologiske hensyn. Fordeling av et felles bestandsmål henger tett sammen med arealdifferensieringen. Hvis dette blir en realitet må derfor rovviltregion Midt-Norge samarbeide med alle rovviltregionene i Norge for å fordele de felles bestandsmålene både nord og sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalsvassdraget, samt i spørsmål som omhandler arealdifferensiering. Dette vil være ressurskrevende for region Midt-Norge, og regionen må få tilført økte ressurser hvis dette blir en realitet. Dette er uavhengig av om dagens rovviltregion med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes, eller om Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion.

Med hensyn til reindrift bør dagens region 6 ligge i region nord, så all reindrift er i samme forvaltningsområde. Av samme grunn må bestandsmål for gaupe reduseres betydelig i region nord, med henvisning til både tap og NINAs rapport 1268. Jerv og bjørnebestanden i region nord bør ikke være høyere enn skissert i foreslåtte deling ved Stjørdalsvassdraget av samme grunn.

Når det gjelder prinsippet om soneforvaltning av gaupe støtter rovviltnemnda Miljødirektoratet og NINA sine vurderinger om å gå bort fra soneforvaltning av gaupe. Soneforvaltning av gaupe praktiseres i liten grad av rovviltnemndene i dag. Spesielt for reindriften vil det være fordelaktig at gaupebestanden blir fordelt jevnt over reinbeiteområdene der det er tamreindrift. Gaupe er stort sett utbredt over store deler av landet, og det viser seg vanskelig å ta ut bestandene i områder som er beiteprioritert i forhold til gaupe. Imidlertid er kvotejakt et effektivt middel for å regulere gaupebestanden. Rovviltnemnda anbefaler derfor ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

- **Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt**

Rovviltnemnda støtter departementets forslag som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner. Dette vil bidra til å styrke og synliggjøre den to-delte målsettingen innenfor rovviltforvaltningen. Selv om landbruksavdelingene og reindriftsavdelingene er en del av

sekretariatene til rovviltnemndene vil en formalisering av Landbruksdirektoratets rolle skape større legitimitet for at den to-delte målsettingen ivaretas.

Når det gjelder å balansere virkemiddelbruken gjelder dette, etter vår erfaring, hovedsakelig tilskuddsordningene «Tilskudd til tiltak i beiteområder» og «Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak». Det arbeides i dag aktivt for å samkjøre disse to tilskuddsordningene, noe som har blitt godt mottatt i næringen. Imidlertid overføres tilskuddsordningen «Tilskudd til tiltak i beiteområder» til kommunene fra og med 2020. Dette vil medføre færre muligheter til å samkjøre disse to tilskuddsordningene. Rovviltnemnda er noe tvilende til om forslaget øker muligheten til en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruks- og reindriftsforvaltningen.

- **Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt**

Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

De avgrensningene som departementet foreslår støttes av rovviltnemnda, og bør være en del av kommentarene til rovviltforskriftens § 18, tredje ledd. I kommentarene bør det også gå frem at kommunene har klageadgang hvis det f.eks. gjennom enkeltvedtak av rovviltnemnda og/eller Miljødirektoratet ikke åpnes opp for kvotejakt eller lisensfelling i sin kommune.

- **Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv**

Fra og med lisensfellingsperioden for jerv 2015/16 har KLD, som en midlertidig ordning, åpnet opp for bruk av 1) kunstig lys ved åtejakt på jerv og 2) elektronisk overvåking av fangstbåser for jerv. En forutsetning har vært at prosjektene ble godkjent av KLD. Prosjektperiodene ble avsluttet 15. februar 2018. Innledningsvis ønsker rovviltnemnda å påpeke at dette burde ha kommet som en egen høring tidligere, slik at eventuelt vedtak om endring av utøvelsesforskriften hadde kommet i god tid før lisensfellingsperioden som starter den 10. september.

I Trøndelag var fem prosjekter med i prøveordningen; Oppdal, Rennebu, Meråker/Innherred samkommune, NJFF avd. Nord-Trøndelag og Grong Videregående skole. Rovviltnemndas erfaring er at dette fungerte godt. I løpet av prosjektperioden ble det felt fire jerver på åteplassen der kunstig lys ble benyttet.

Når det gjelder bruk av elektronisk overvåking av båser for fangst av jerv gir dette fylkesmennene og SNO muligheten til et reelt tilsyn med båsene. For de båsene som sto i Verdal kommune fikk Fylkesmannen tilgang til e-postkontoen hvor bildene fra viltkameraet ble sendt. Dermed kunne Fylkesmannen gå inn og få dokumentert at den elektroniske overvåkingen fungerte. Tidligere har Statens naturoppsyn, etter anmodning fra Fylkesmannen, gjennomført fysisk tilsyn med båsene. Dette har kun gitt en vurdering om hvorvidt tilsyn to ganger daglig er faktisk gjennomførbart, samt ved sporsnø om tilsyn er gjennomført de(n) siste dagen(e).

Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34

Krav om tilsyn annet ledd. Imidlertid synes rovviltnemnda det er uheldig at ord som «bør» brukes i femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking. Slik det er formulert i forslaget har det ingen verdi i forbindelse for tilsynsmyndigheter når det skal gjennomføres tilsyn av fangstbåser. Rovviltnemnda foreslår derfor at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

- **Representasjon i nemndene**

Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer. Det er vesentlig for legitimiteten til nemndene og av hensynet til lokal forankring og kunnskap, at alle deler av regionen er representert.

Rovviltnemndas konklusjoner

Endringer i nødvergebestemmelsen i naturmangfoldloven § 17 annet ledd

- Rovviltnemnda støtter den foreslåtte endringen i naturmangfoldlovens § 17, annet ledd.

Ny § 26b i naturmangfoldloven som hjemler opprettelse av rovviltklagenemnd

- Rovviltnemnda anbefaler ikke at det opprettes en uavhengig rovviltklagenemnd
- Hvis det opprettes ei uavhengig rovviltklagenemnd må Landbruks- og matdepartementet sidestilles med Klima- og miljødepartementet ved at begge departementene oppnevner klagenemndas medlemmer, samt at begge departementene må gis lik adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet bør være sidestilt i et sekretariat.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt

- Rovviltnemnda vil sterkt fraråde at Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. Rovviltregion 6 Midt-Norge med Trøndelag og Møre og Romsdal opprettholdes som en rovviltregion.
- Hvis region 6 splittes opp som foreslått, må minimum fire familiegrupper av gaupe følge Møre og Romsdal inn i region Vestlandet.

Endringer i rovviltforskriftens §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner

- Rovviltnemnda støtter forslaget om å åpne opp for felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av rovviltregionene.
- Rovviltnemnda anbefaler at grensen mellom nord og sør flyttes til grensen mellom rovviltregion 6 og Innlandet/Vestlandet (hvis dagens rovviltregion opprettholdes), sekundært mellom Trøndelag og Innlandet/Møre og Romsdal hvis Trøndelag og Nordland slås sammen til en rovviltregion. All reindrift bør ligge i samme region for felles bestandsmål.
- Rovviltnemnda anbefaler ovenfor departementet at prinsippet om soneforvaltning av gaupe oppheves.

Endringer i rovviltforskriftens § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

- Rovviltnemnda støtter forslaget som gir Landbruksdirektoratet samme rett som Miljødirektoratet til å avgi faglig uttalelse til rovviltnemndene utkast til forvaltningsplaner.
- Rovviltnemnda stiller seg tvilende til om forslaget øker muligheten for en mer samlet og balansert virkemiddelbruk innenfor miljø-, landbruk- og reindriftsforvaltningen.

Endringer av rovviltforskriftens § 18 om kommunenes adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt

- Rovviltnemnda støtter departementets forslag om å gi kommunene adgang til å klage på enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften.

Endring i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv

- Rovviltnemnda støtter KLDs forslag om endringer i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a *Kunstig lys ved åtejakt på jerv* og endringene som foreslås i forskriftens § 34 *Krav om tilsyn* annet ledd, med unntak av femte strekpunkt under vilkår for bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking.
- Rovviltnemnda foreslår at femte strekpunkt under vilkårene endres til (endring understreket og med fet skrift): *Som supplement til kameraet **skal** en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.* Sekundært at strekpunktet tas bort.

Representasjon i nemndene

- Ved større regioner må antallet faste medlemmer økes. Rovviltnemnda støtter forslaget om 7 faste medlemmer.

Sak 21/19: Kvote for lisensfelling av ulv 2019 – 2020

Klima- og miljødepartementet meldte i brev datert 19.mars 2019 om vedtatte endringer i forskrift 18. mars 2005 nr 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften). Endringene gjelder lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen, som nå er endret fra 1. oktober til og med 31. mars til å være fra 1. desember til og med 31. mai. Da jaktåret avsluttes den 31. mars, må jegere som skal delta i lisensfelling etter denne dato registrere seg som lisensjegere og betale jegeravgift for nytt jaktår. Skyteprøve som er avlagt i jaktåret 2019/2020 vil fremdeles gjelde ved deltakelse i lisensfelling av ulv til og med 31. mai 2020. Formålet med endringen er å kunne jakte ulv på sporsnø utover våren, samtidig som at utsatt jaktstart vil bedre mulighetene for å unngå felling av genetisk viktige ulver.

Instruks om tidsfrister i saker knyttet til rovvilt fastsatt av Klima- og miljødepartementet den 16. desember 2013 med presiseringer i brev datert 24. juni 2015 sier at vedtak om kvote for lisensfelling av bl.a. ulv skal fastsettes minimum tre måneder før lisensfelling starter, slik at eventuell klagebehandling skal være ferdig før lisensfellingsperioden starter den 1. desember. Eventuelle klager skal være ferdigbehandlet av førsteinstans (rovviltnemnda) og oversendt departementet senest tre uker før starten på lisensfelling. Med bakgrunn i instruks om tidsfrister betyr dette at et vedtak om eventuell lisenskvote for ulv bør fattes senest 1. september.

Behandling i møte:

- Gunnar Alstad i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak
- Frank Sve i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak
- Mattias Jåma i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak
- Maja-Britt Renander i e-post datert 11. september 2019 – støttet sekretariatets forslag til vedtak

Sekretariatets forslag til vedtak:

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 10, jf. §§ 1, 3 og 7, fatter Rovviltnemnda i region 6 følgende vedtak om lisensfelling på ulv innenfor region 6 i 2019/2020:

- Kvoten settes til 3 ulv
- Lisensfellingsområdet er hele region 6 Midt-Norge
- Lisensfellingsperioden er fra og med 1. desember 2019 til og med 31. mai 2020
- Rovviltnemnda kan til enhver tid endre vedtaket dersom nye opplysninger tilsier det

Rovviltnemndas vedtak:

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 10, jf. §§ 1, 3 og 7, fatter Rovviltnemnda i region 6 følgende vedtak om lisensfelling på ulv innenfor region 6 i 2019/2020:

- Kvoten settes til 3 ulv
- Lisensfellingsområdet er hele region 6 Midt-Norge
- Lisensfellingsperioden er fra og med 1. desember 2019 til og med 31. mai 2020
- Rovviltnemnda kan til enhver tid endre vedtaket dersom nye opplysninger tilsier det

Inge Hafstad

Sekretær for rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge

Seniorrådgiver

Fylkesmannen i Trøndelag